

Особливості економічного механізму розвитку малих підприємств

Тимченко О.І., старший викладач

Національний університет харчових технологій

В Україні протягом останніх років на урядовому рівні приділяється значна увага побудові системи державної підтримки малого підприємництва. Про це зокрема свідчать прийняті останнім часом законодавчі та нормативно-правові акти. Проте, має місце суперечність між існуючим великим попитом з боку суб'єктів малого підприємництва щодо отримання фінансово-кредитної, освітньої, організаційної, інформаційно-консультативної, науково-технічної державної підтримки і практичною недоступністю пересічного суб'єкта малого підприємництва до отримання такої підтримки. Разом з цим в Україні мають місце потенційні можливості щодо збільшення обсягів, підвищення рівня доступності та ефективності державної підтримки малого підприємництва, котрі полягають, головним чином, у перенесенні основної уваги та коштів з проведення витратних для бюджету і малоефективних дискретних заходів фінансово-кредитної підтримки та підтримки через надання пільг в оподаткуванні та надання масової не фінансової підтримки з приділенням особливої уваги наданням безкоштовної організаційної, інноваційної, консультативної підтримки суб'єктів малого підприємництва, що знаходяться на початковому етапі розвитку.

Таким чином, у цій ситуації зважена державна економічна політика сприяння розвитку малих підприємств повинна стати одним із ключових моментів у реалізації комплексу заходів державної підтримки малого підприємництва. Державна економічна політика підтримки малого бізнесу повинна бути науково обґрунтованою і спиратися на визначену концепцію, що, на наш погляд, повинна включати економічний механізм управління розвитком підприємств малого бізнесу, що сприяє створенню нових малих підприємств і забезпеченню їм, а також уже функціонуючим більш сприятливого середовища господарювання.

Існує чимало визначень економічного механізму в економічній науці. В одному випадку акцент робиться на його структурному складі, в іншому – на системі взаємозв'язків економічних явищ, що виникають у результаті дії об'єктивних економічних законів, у третьому – на системі заходів, спрямованих на використання об'єктивно існуючих економічних законів, у четвертому – на сукупності методів управління фінансово-кредитними відносинами.

Аналізуючи думку цілої групи вітчизняних і закордонних економістів, що розглядають управління фінансово-кредитними відносинами в ринковій економіці як невід'ємну, пріоритетну частину економічного механізму управління розвитком малих підприємств, ми вважаємо, що економічний механізм управління розвитком підприємств малого бізнесу як складова частина господарського механізму являє собою систему управління насамперед фінансовими відносинами і фінансовими ресурсами малих підприємств через відповідні важелі, за допомогою методів і форм організації фінансових

відносин і їхнього використання, в інтересах і з метою динамічного розвитку малих підприємств і економічного, і соціального розвитку суспільства в цілому.

Вивчення та узагальнення зарубіжного і вітчизняного досвіду розвитку малих підприємств, дозволило нам виділити наступні основні напрямки компенсації недостатності ресурсів у підприємств малого бізнесу:

➤ пошук прямих вітчизняних і іноземних інвестицій під свій бізнес-план чи інший інвестиційний проект шляхом випуску акцій і інших цінних паперів. Проте варто враховувати можливість низького попиту на акції нових емісій маловідомих підприємств і фірм. Недооцінка при первинному розміщенні акцій може досягати 10% від вартості їхньої реалізації, що, по суті, є прямими збитками для емітентів при залученні зовнішнього фінансування. Крім того існує ризик втрати контрольного пакета акцій свого підприємства.

➤ пряме пільгове кредитування підприємств малого бізнесу державними фінансово-кредитними установами, що передбачає більш тривалі в порівнянні з комерційними банками терміни наданих кредитів і більш низькі відсотки для стимулювання утворення нових малих підприємств найбільш пріоритетних для країни і її регіонів видів діяльності і не мають інших джерел фінансування.

➤ гарантії держави і надання пільг при кредитуванні (сезонних, інвестиційних, страхових і безпроцентних кредитів) через розвиток небанківського фінансового сектора. В Україні вже накопичений достатній досвід функціонування регіональних державних фондів, наприклад, таких як Український інноваційний фонд, Український фонд підтримки підприємництва, Асоціація фінансових союзів, інвестиційних, страхових, лізингових компаній, фінансово кредитних установ, гарантійних фондів. Представляється доцільним створення і розвиток депозитаріїв малого бізнесу, тендерних центрів і інвестиційних компаній малого бізнесу.

➤ сприяння з боку великих підприємств, банків, бізнес-центрів і інших спеціалізованих організацій шляхом надання на поворотній основі різних ресурсів. Цей спосіб підтримки на сьогоднішній день є досить дорогим і малодоступною через підвищений ризик, пов'язаний з управлінням малих підприємств, і високих відсотків за кредит, що перевищують найчастіше рентабельність вкладених у виробництво засобів.

➤ діюча державна фінансова підтримка розвитку підприємств малого бізнесу, заснована на чітких і досить розроблених законодавчих актах на довгострокову перспективу.

➤ самофінансування і кооперування малих підприємств на соціально-політичній (союзи, асоціації й об'єднання малих підприємств різних форм власності, суспільно-політичні рухи і їхнє парламентське представництво) і економічній (підприємницькі мережі, кредитні і збутові кооперативи) основах.